

ЛЮДИ НАУКИ

МАГЛЬОВАНІЙ

Анатолій Васильович — доктор біологічних наук, професор, проректор з гуманітарної освіти і виховання Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

ГРИНОВЕЦЬ

Володимир Степанович — кандидат медичних наук, доцент кафедри терапевтичної стоматології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Член-кореспондент НАН України
Дмитро Деонисович Зербіно

ЖИТТЯ ЯК ДОСЛІДЖЕННЯ

До 90-річчя члена-кореспондента НАН України Д.Д. Зербіно

Нещодавно виповнилося 90 років видатному клінічному патологу доктору медичних наук, професору, заслуженому діячу науки України, лауреату Державної премії України в галузі науки і техніки, члену Міжнародної академії патології (США), академіку Національної академії медичних наук України, члену-кореспонденту Національної академії наук України Дмитру Деонисовичу Зербіно.

Дмитро Деонисович Зербіно народився 10 березня 1926 р. в Луганську. У 1950 р. закінчив Чернівецький медичний інститут і тривалий час працював у ньому. Був старшим лаборантом, пізніше асистентом кафедри топографічної анатомії та оперативної хірургії. Крім того, працював хірургом у клініці, що діяла при кафедрі. У 1956 р., після захисту кандидатської дисертації, перейшов на кафедру патологічної анатомії, де пройшов шлях від асистента до професора.

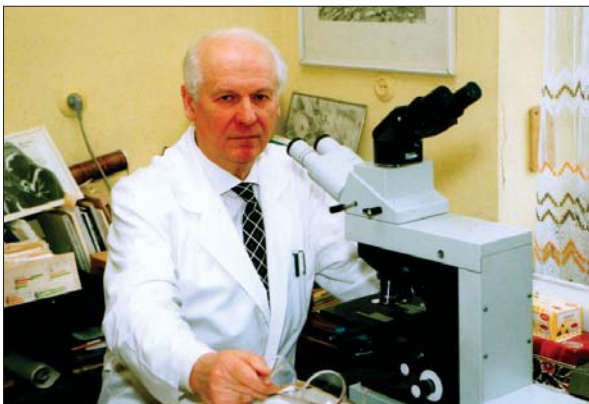
У 1966 р. Д.Д. Зербіно було обрано завідувачем кафедри патологічної анатомії одного з найстаріших навчальних закладів в Україні — Львівського медичного інституту, який нині має назву Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького (ЛНМУ). З 1896 р., від часу заснування, її керівниками були відомі патологи — професори А. Обжук (1896—1910), З. Дмоховський (1910—1919), В. Новицький (1920—1941), а після війни, з 1945 р. — доктори медичних наук, професори М.В. Войно-Ясенецький (1945—1952) та Є.Г. Пальчевський (1952—1966). Очоливши кафедру, Дмитро Деонисович не зрадив традиціям і продовжив славний шлях своїх попередників. Завдяки його невтомній праці, організаторському таланту, вмінню побачити нове і перспективне в науці помітно активізувалися усі напрями діяльності кафедри і насамперед наукові дослідження. Д.Д. Зербіно завідував кафедрою майже 35 років (з 1966 до 2000 р.), потім очолював Інститут клінічної патології ЛНМУ (2000—2013), а з 2013 р. є директором Музею хвороб людини при Університеті, який має статус об'єкта національного надбання.

На Загальних зборах НАН України з М.М. Амосовим і І.М. Трахтенбергом. 1998 р.

З академіком НАН України і НАМН України Ю.І. Кундієвим. 2015 р.

У робочому кабінеті

У науковій роботі Д.Д. Зербіно, присвяченій проблемам клінічної патології, домінують чотири основних напрями: дослідження патології лімфатичної системи і ультраструктури лімфо- і гемомікроциркуляторних шляхів; васкуліти і ангіопатії; вивчення патології аорти; проблеми екологічної патології людини.

Дмитро Деонисович — творець нового розділу патологічної анатомії — патоморфології лімфатичної системи. Він встановив значення лімфатичної системи в ряді загальнопатологічних явищ (набряки, дистрофії, склероз); уперше обґрунтував теорію її недостатності на основі патоморфологічних змін; детально вивчив патологічну анатомію слоновості (хронічної лімфедми); дав визначення резорбтивної, бар'єрно-елімітивної і транспортно-елімітивної функцій лімфатичної системи. Було сформовано принципово нові уявлення щодо шляхів і механізмів лімфогенного і гематогенного метастазування раку, а також про наслідки блокади лімфатичних шляхів пухлинними клітинами. Д.Д. Зербіно відкрив нові феномени і явища в патології лімфатичної системи: старечі зміни і варикоз судин, лімфо-венозні шунти, резорбцію лімфокапілярами пошкоджених ультраструктурних елементів кісток. Він уперше детально описав процеси регенерації лімфатичних капілярів і карцинозу лімфатичних судин. Завершенням цього циклу досліджень стала фундаментальна монографія «*Общая патология лимфатической системы*» (1974), а також розділи з цієї теми у численних підручниках для вищої школи.

Інший напрям досліджень Д.Д. Зербіно пов'язаний з вивченням однієї з патологій гемомікроциркуляції — синдрому дисемінованого внутрішньосудинного згортання (ДВЗ) крові. Було розроблено спеціальну методику його діагностики. Результати наукових пошуків відображено в монографії «*Патологическая анатомия синдрома диссеминированного внутрисосудистого свертывания крови*» (1983; у співавторстві з Л.Л. Лукасевич).

Дмитро Деонисович не відступає перед складними проблемами і не боїться «неходжених стежок» у науці. Зокрема, він зацікавився

такою мало розробленою проблемою, як патології судин неатеросклеротичного генезу — васкуліти і ангіопатії. У результаті було висунуто концепцію про етіологічну роль ксенобіотиків (чужорідних хімічних речовин) у розвитку уражень судин. Підґрунтям для неї стали нові важливі факти, розкриті Д.Д. Зербіно: роль професії і професійного маршруту в розвитку системного артеріїту, облітеруючого ендартеріїту, неспецифічного аортоартеріїту. Підсумком цих досліджень є монографія «*Васкуліти и ангиопатии*» (1977), а також збірник матеріалів Всесоюзного симпозіуму «*Васкуліти, ангиопатии, ангиодисплазии*» (1983), виданий за редакцією Д.Д. Зербіно.

Д.Д. Зербіно зробив вагомий внесок у дослідження екологічної патології людини. Вивчаючи ураження судин неясного генезу, йому та його учням вдалося вперше встановити етіологію низки васкулітів, у генезі яких мають значення, а часом відіграють вирішальну роль, ксенобіотики (і особливо — важкі метали). Вагомі наукові здобутки в цьому напрямі узагальнено в монографіях «*Антропогенные экологические катастрофы*» (1991), «*Чернівецька хімічна хвороба: нове екологічне захворювання?*» (1998), «*Экологические катастрофы: вина человека?*» (2005; обидві — у співавторстві з А.М. Сердюком) і циклі з 43 ґрунтовних статей, опублікованих у журналі «Мистецтво лікування» впродовж 5 років (2010—2014).

Займаючись вивченням проблем серцево-судинної патології, Дмитро Деонисович об'єднав навколо себе цілу плеяду патологів і клініцистів Києва (В.П. Захарова, О.С. Гавриш, Л.Ф. Конопльова, П.І. Черв'як), Львова (Ю.О. Поспішіль, Ю.Г. Кияк, Є.В. Плешанов, Т.М. Соломенчук), Чернівців (П.О. Мельник, Т.Л. Томусяк), Івано-Франківська (Б.В. Шутка, М.М. Багрій), Тернополя (Ю.Ф. Вікалюк, І.К. Лойко), Хмельницького (І.М. Дмитрук). Частина учнів працює за кордоном (Л.Л. Лукасевич, Л.Н. Резник, США; Д.Ф. Ердманіс,

Основні монографії Д.Д. Зербіно

Німеччина; В.І. Максимів, Канада; О.Б. Штабський, М.О. Ляпіс, Ізраїль). Усі вони захистили дисертації під його керівництвом і консультаціями. Сьогодні це об'єднання фахівців офіційно іменується науковою школою Д.Д. Зербіно. Дмитро Деонисович із захопленням працює з людьми, які по-справжньому цікавляться наукою, і не лише з патологоанатомами, а й кардіологами і судинними хірургами, імунологами, онкологами, дерматологами, судовими медиками. На його загальному «рахунку» 75 вихованців — кандидатів і докторів наук.

Свої дослідження Д.Д. Зербіно присвячує не лише суто професійним проблемам. Як різнобічна особистість, Дмитро Деонисович розглядає і багато інших явищ. Зокрема, значення науки в житті суспільства, феномен наукової школи і роль лідера в її створенні. Цьому присвячені дві його монографії — «*Научная школа как феномен*» (1994) і «*Наукова школа: лідер і учні*» (2001). У них висвітлено непрості проблеми «народження», «життя» і «смерті» наукової школи; ролі лідера у її становленні; складових наукової творчості; відносин науки і влади.

І сьогодні Дмитро Деонисович — «за верстаком» науки. Учні, послідовники, співробітники вітають його з ювілеєм і зичать довгих років життя, міцного здоров'я й нових наукових здобутків.